

Odvjetnica INES BOJIĆ
Gorjanska 29, 10000 Zagreb
tel./fax.: 01/3094557, mobitel: 099/3820529
e-mail: ines.bojic@zg.t-com.hr

USTAVNOM SUDU REPUBLIKE HRVATSKE
TRG SV. MARKA 4
10000 ZAGREB

HITNO – PRISILNI SMJEŠTAJ

PODNOŠITELJ USTAVNE TUŽBE:

MARKO FRANCIŠKOVIĆ

iz Zagreba, Sachsova 4 Zagreb, sada na prisilnom liječenju u Neuropsihijatrijskoj bolnici Dr. Ivan Barbot u Popovači kojeg zastupa Ines Bojić, odvjetnica iz Zagreba, Gorjanska 29

Temeljem čl. 125. Ustava Republike Hrvatske i čl. 62. Zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 85/10), podnositelj podnosi sljedeću

USTAVNU TUŽBU

protiv presude Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj KŽ -1342/13 od 7. siječnja 2014.

- **zbog** povrede članka 29. stavka 1., članka 22. i članka 35. i 58. Ustava te članka 6.1. i 6.3.d., 5.1. i 5.4. i članka 8. Europske konvencije o ljudskim pravima.

ČINJENIČNI OPIS

I Pobjijana odluka

Presudom Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj KŽ -1342/13 od 7. siječnja 2014. odbijena je žalba podnositelja Zagrebu te je potvrđena presuda Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj KO-1734/13 od 12. studenog 2013. g. kojom je podnositelju temeljem

članka 554.s.t.1. ZKP-a utvrđeno da je 3. kolovoza u Zagrebu, Sachsova 4, u stanju paranoidne shizofrenije, zbog čega nije mogao shvatiti značenje svog djelovanja niti upravljati svojim postupcimaneovlašteno posjedovao veće količine oružja, streljiva, eksplozivnih tvari i njihovih sastavnih dijelova čime je počinio protupravno djelo iz zakonskih obilježja kaznenog djela protiv javnog reda – nedozvoljenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari – opisano po članku 331. stavku 2. Kaznenog zakona u svezi članka 24. Kaznenog zakona.

Podnositelj je pobijanu odluku zaprimio dana 16. siječnja 2014.g.

Napominje se da punomoćnica podnositelja ne posjeduje original sudske odluke budući da podnositelja nije zastupala u postupku pred redovnim sudovima.

II Kronološki tijek postupka

Podnositelj je Hrvatski državljanin sa mjestom prebivališta u Zagrebu trenutno na prisilnom liječenju u Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot u Popovači. Po zanimanju je diplomirani ekonomist, do dana uhićenja bio je zaposlen u trgovačkom društvu Longus d.o.o., te je potpredsjednik udruge Pravednik.

Dana 4. kolovoza 2013. Ministarstvo unutarnjih poslova PU Zagrebačka, Sektor kriminalističke policije podnosi protiv podnositelja kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu. U kaznenoj prijavi se navodi da je na temelju prikupljenih obavijesti utvrđeno postojanje osnova sumnje da je podnositelj počinio kazneno djelo protiv osobne slobode „prijetnja“ opisano i kažnjivo po članku 139. stavak 2. i 3. Kaznenog zakona na način što je u noći sa 1. na 2. kolovoza 2013., u vremenu od 23:55 do 02:59 sati koristeći se neutvrđenim elektronskim uređajem za pristup internetu na društvenoj mreži facebook objavio komentare u kojima višekratno upućuje ozbiljne prijetnje smrću ministru unutarnjih poslova Ranku Ostojiću. Također se u kaznenoj prijavi navodi da je na temelju prikupljenih obavijesti utvrđeno postojanje osnova sumnje da je podnositelj počinio kazneno djelo protiv javnog reda – nedozvoljeno posjedovanje izrada i nabavljanje oružja i eksplozivnih tvari opisano i kažnjivo po članku 331. stavak 2. Kaznenog zakona na način što je neovlašteno nabavio i u vlastitom stanu neovlašteno posjedovao veću količinu vatrenog oružja, streljiva, eksplozivnih tvari i sastavnih dijelova oružja.

Podnošenju kaznene prijave prethodio je obavijesni razgovor s podnositeljem u službenim prostorijama MUP-a PU Zagrebačka, Heinzelova broj 98, zatim, uhićenje podnositelja i njegovo dovođenje u pritvorsku policijsku jedinicu dana 3. kolovoza 2013. u 18:15 sati te pretraga doma i prijevoznog sredstva temeljem naloga suca istrage Županijskog suda u Zagrebu, poslovni broj: Kir-2249/13 . Pretraga je izvršena dana 3. kolovoza 2013. godine u 20 sati i 30 minuta kojom prilikom su podnositelju privremeno oduzeti prijenosno računalo i oružje koje je pronađeno u stanu. Pretraga je završena u 22:30 sati. Istoga dana pretraženo je i osobno vozilo podnositelja marka „Škoda Octavia Combi“ registarske oznake 4358-BK u vremenu od 21:50 do 22:00 sata.

Dana 4. kolovoza 2013. U 11:00 sati podnositelju je dana pouka o pravima, te je provedeno prvo ispitivanje okrivljenika o čemu je sačinjen zapisnik te je sačinjena snimka. Istoga dana Općinsko državno odvjetništvo podnosi Županijskom sudu u Zagrebu, sucu istrage prijedlog za određivanje istražnog zatvora.

Dana 4. kolovoza 2013. s početkom u 16:10 održano je ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru te je podnositelju određen istražni zatvor od trenutka uhićenja 3. kolovoza 2013. pa do 3. rujna 2013.

Dana 8. kolovoza 2013. Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu podnijelo je Županijskom sudu u Zagrebu zahtjev za pretragu pokretnih stvari – mobilnog telefona, računala i drugih uređaja. Istoga dana Državno odvjetništvo je odredilo provođenje balističkog i mehanoskopskog vještačenja oduzetog oružja. Vještačenje je povjereno centru za foreznična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“. Istoga dana Općinsko državno odvjetništvo donosi nalog za provođenje vještačenja psihijatrijskim pregledom okrivljenika a radi utvrđivanja duševnog stanja i ubrojivosti okrivljenika u vrijeme počinjenja kaznenog djela. Vještačenje je povjereno dr. Anici Biško iz Zagreba i vještaku psihologu dr. sc. Danijeli Žakić Milas iz Zagreba.

Dana 9. kolovoza 2013. sudac istrage Županijskog suda u Zagrebu donosi nalog za pretragu mobilnog telefona i prijenosnog računala podnositelja.

Dana 9. kolovoza 2013. MUP PU Zagrebačka, broj: 511-19-10-12/3-K-31/2013 je sačinilo zapisnik o pretrazi pokretnih stvari podnositelja. Pretragom je pretraženo osobno računalo podnositelja te njegov mobilni telefon.

Dana 16. kolovoza 2013. u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu ispitan je svjedok Željko Mihoković iz Zagreba.

Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu 16. kolovoza 2013. odbijene su žalbe podnositelja koje je isti podnio protiv rješenja o određivanju istražnog zatvora.

Dana 20. kolovoza 2013. Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu dostavljeno je mišljenje Centra „Ivan Vučetić“.

Dana 22. kolovoza 2013. branitelj podnositelja podnio je prijedlog za ukidanje istražnog zatvora obrazlažući da je nakon provedenog vještačenja računala podnositelja neosporno utvrđeno da podnositelj nije počinio kazneno djelo kako je to naznačeno u kaznenoj prijavi i prijedlogu Općinskog državnog odvjetništva za određivanje istražnog zatvora. Naime, pretragom uređaja nije pronađen prijeteći sadržaj. Isto tako, u zapisniku je naznačeno da pregledom drugih profila nije pronađen sadržaj koji je operativno interesantan. Također, pregledom mobilnog telefona podnositelja nije pronađen sadržaj koji je operativno interesantan. Slijedom navedenog, predloženo je da se podnositelju ukine istražni zatvor, te da se odmah pusti na slobodu.

Dana 23. kolovoza 2013. Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu, zaprimilo je nalaz i mišljenje psihijatra, te nalaz i mišljenje psihologa. U nalazu i mišljenju psihijatra navodi se da se u sadržaju mišljenja podnositelja eksploriraju sumanute ideje te upornost i rigidnost u njihovom tumačenju. Sumanute ideje, po mišljenju psihijatra podnositelj usmjerava na Vladu koja provodi nasilje nad narodom, dovodi narod u ropstvo i okupaciju nelegitimnim i neregularnim ulaskom u EU, provodi samovolju, bezakonje, tiraniju i dr. Podnositelj je po mišljenju psihijatra okupiran teoretiziranjem i filozofiranjem o GMO hrani, kloniranju, življenju protivno Svetom pismu... U sadržaju mišljenja podnositelja vještakinja nalazi sumanute ideje veličine. Vještakinja navodi da se tijekom razgovora sa sigurnošću ne nalaze halucinatorna doživljavanja. Vještakinja smatra da aktualno psihičko stanje ispitanika obilježavaju paranoidne interpretacije događaji iz okoline, paranoidne ideje odnosa i proganjanja te ideje veličine i mesijanstva. U vještvu se navodi da su po Međunarodnoj klasifikaciji bolesti MKB-10 zadovoljeni kriteriji za postavljanje dijagnoze paranoidne shizofrenije. Po vještakinji se radi o pravoj i trajnoj duševnoj bolesti svrstanoj u grupu shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaj F20-F29 po MKB-10. Predloženo je psihijatrijsko liječenje prema odredbama članka 44. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. U zaključku nalaza i mišljenja navodi se da podnositelj boluje od paranoidne shizofrenije aktualno psihotičnog nivoa funkcioniranja da je u vrijeme počinjenja kaznenog djela njegovo ponašanje i reagiranje bilo psihopatološki motivirano, te nije bio u mogućnosti shvatiti značenje postupanja vladati svojom voljom i upravljati vlastitim postupcima. Uvažavajući aktualnu kliničku sliku i prirodu duševne bolesti vještakinja smatra kako postoji vjerojatnost da bi podnositelj mogao počinuti slično ili teže kazneno djelo te se predlaže prisilno psihijatrijsko liječenje. U zaključku psihologijskog testiranja u bitnom se navodi da se testiranjem dobivaju rezultati suspekti na psihotičnu razinu funkcioniranja s istaknutim ljestvicama paranoidnosti. Napominje se da vrlo visoka razina inteligencije služi kao izraziti protektivni faktor koji omogućava podnositelju da simptomatiku drži pod voljnom kontrolom.

Dana 26. kolovoza 2013. državno odvjetništvo donijelo je nalog za provođenje istrage zbog kaznenog djela iz članka 139. stavak 2. i 3. te kaznenog djela iz članka 331. stavka 2. Kaznenog zakona.

Dana 27. kolovoza 2013. provedeno je ispitivanje podnositelja u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu. Upitana da se očituje o raspravnoj sposobnosti podnositelja vještakinja dr. Anica Biško navodi da je podnositelj raspravno sposoban, te u stanju pratiti tijek dokazne radnje kao i da razumije svoju procesnu ulogu kao i uloge ostalih sudionika u postupku.

Dana 29. kolovoza 2013. Županijski sud u Zagrebu pod posl.brojem Kir 2368/13 donosi rješenje kojim se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora podnositelju.

Dana 30. kolovoza 2013. Općinsko državno odvjetništvo predaje optužnicu Općinskom kaznenom sudu Zagrebu pri čemu se podnositelju stavlja na teret samo jedno djelo i to kazneno djelo protiv javnog reda – nedozvoljenog posjedovanja izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari iz čl. 331 st. 2 Kaznenog zakona. U optužnici se navodi da je

djelo počinjeno u stanu paranoidne shizofrenije zbog čega podnositelj nije mogao shvatiti značenje svog djelovanja niti upravljati svojim postupcima. U optužnici se predlaže produljenje istražnog zatvora obrazlažući to time da podnositelj boluje od trajne duševne bolesti i teške duševne bolesti te da se kod njega pojavljuju sumanute ideje veličine i ideje proganjanja, da je osumnjičeni bez uvida u svoje stanje i nekritičan te da stoga postoji vjerojatnost da bi boravkom na slobodi mogao počinuti slično ili teže kazneno djelo. Također, imajući u vidu da je u svom stanu posjedovao znatne količine oružja i eksplozivnih sredstava zaključuje se da je podnositelj potencijalno izrazito opasna osoba za okolinu koja osjeća animozitet prema osobama koje obnašaju najviše državne dužnosti u Republici Hrvatskoj. Istovremeno se navodi da je podnositelj osoba evidentirana kao počinitelj prekršaja iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, jer je vrijeđao i omalovažavao policijske službenike zbog čega su nad njim morala biti primijenjena sredstva prisile.

Dana 30. kolovoza 2013. održana je sjednica optužnog vijeća na kojoj je odlučeno da se podnositelju produljuje istražni zatvor po zakonskoj osnovi iz članka 551. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku. Branitelj okrivljenika je na sjednici optužnog vijeća izrazio svoje protivljenje produljenju istražnog zatvora temeljem članka 551. stavka 1. ZKP-a. Tom prigodom branitelj je između ostalog istaknuo da je vještak utvrdio da okrivljenik boluje od paranoidne shizofrenije pri čemu je značajno da podnositelj nikada ranije nije bio liječen niti je ikada zatražio liječniku pomoć, slijedom čega je izrazio sumnju u postavljenu dijagnozu. Istaknuo je da nije sporno da je od podnositelja doista oduzeto oružje, međutim, da se radi o oružju koje je okrivljenik posjedovao od devedesetih godina i nikada ga nije upotrijebio. Predloženo je da ukoliko je podnositelju doista potrebno psihijatrijsko liječenje da se isto provodi pri boravku na slobodi. U obrazloženju rješenja optužnog vijeća broj KO-1734/13, u odnosu na razloge za produljenje pritvora, ponavlja se isključivo argumentacija koju je u svojoj optužnici od 30. kolovoza 2013. iznijelo državno odvjetništvo.

Dana 6. rujna 2013. podnositelj je podnio pisani odgovor na optužnicu i nadalje osporavajući dijagnozu koja mu je postavljena vještačenjem. Obrana je istaknula da prigovara takvom nalazu iz jednostavnog razloga što je za uspostavljanje takve dijagnoze potrebno izvršiti forenzičko vještačenje u zdravstvenoj ustanovi. Ističe se, da se dijagnoza paranoidne shizofrenije nije mogla postaviti jednim pregledom i jednim psihologijskim testiranjem osobito imajući u vidu da podnositelj do tada nije bolovao ni od kakve psihičke bolesti.

Dana 13. rujna 2013. podnositelj je podnio žalbu protiv rješenja Općinskog kaznenog suda u Zagrebu kojim mu je produljen istražni zatvor. U žalbi se iznosi da je podnositelj osoba koja uredno funkcionira, zaposlen je i privređuje, a pronađeno oružje čije posjedovanje mu se stavlja na teret, isključivo je trofej iz rata i nikad nije korišteno. Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu posl. broj:Kv-1529/13, KO-1734/13 od 13. rujna 2013. odbijena je žalba podnositelja kao neosnovana ponavljanjem već istaknute argumentacije državnog odvjetništva.

Dana 30. rujna 2013. održana je sjednica optužnog vijeća na kojoj je potvrđena optužnica Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu. Na sjednici je branitelj okrivljenika predložio da sud izdvoji kao nezakonit dokaz nalaz vještaka psihijatra Anice Biško budući da je ista zaposlena u bolnici za osobe lišene slobode gdje se okrivljenik liječi već mjesec dana i prima terapiju, a da je člankom 31. Zakona o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama izričito propisano da osoba zaposlena u ustanovi u kojoj se provodi liječenje ne može istovremeno vještačiti okrivljenika u postupku koji se protiv njega vodi pred sudom.

Dana 17. listopada 2013. Održana je rasprava kod Općinskog kaznenog suda u Zagrebu na kojoj je ispitan podnositelj koji ističe da se više od mjesec dana nalazi u zatvorskoj bolnici te da redovito pije lijek Zyprexa iako smatra da ga ne treba piti jer se osjeća zdravo. Izričito navodi da se smatra potpuno zdravim a posebno što se tiče psihičkog zdravlja. Raspravi je pristupio i vještak dr. Željko Marinić koji je prethodno, dana 14. rujna 2013. na temelju naloga suda proveo psihijatrijski intervju s podnositeljem u bolnici za osobe lišene slobode u Zagrebu. Iznoseći dojmove osobnog razgovora s okrivljenikom vještak navodi da je okrivljenik prisvjestan i uredno orijentiran, kontakt se lako uspostavlja, na pitanja daje opširne odgovore bez prisutnosti obmane osjetila i dr. Na osnovu psihijatrijskog pregleda vještak navodi da okrivljenik može sudjelovati na glavnoj raspravi, odgovarati na pitanja suda i ostalih sudionika te davati upute svom branitelju. Vještak iznosi da je podnositelj raspravno sposoban te ističe da nije stekao uvid da je podnositelj opasan za okolinu a procjena njegove opasnosti za okolinu je na nivou kao i za svakog drugog pojedinca. Vještak usprkos navedenom iznosi da je potrebno provesti bolničko liječenje podnosioca u trajanju od 6 mjeseci a potom nastaviti psihijatrijski tretman kroz izvanbolničko liječenje.

Dana 12. studenog održana je rasprava kod Općinskog suda u Zagrebu kojoj je nazočila dr. Anica Biško.

Istoga dana Općinski sud u Zagrebu, donio je presudu poslovni broj KO-1734/13 kojom se utvrđuje da je podnositelj, inkriminirano mu djelo, počinio u stanju neubrojivosti.

Rješenjem od istoga dana, temeljem članka 554. stavak 2. i čl. 551 st.1. ZKP-a podnositelju je produljen istražni zatvor.

Povodom žalbi podnosioca i njegovog odvjetnika, Županijski sud u Zagrebu donio je dana 7. siječnja 2014. godine odluku kojom se odbijaju žalbe podnosioca kao neosnovane te je potvrđena prvostupanjska presuda.

Dana 7. veljače 2014. godine, u 11h i 18 minuta odvjetnica podnosioca je telefonskim putem zaprimila poziv Zatvorske bolnice u Zagrebu da je podnositelj premješten u Psihijatrijsku bolnicu Ivan Barbot u Popovači. Na upit da li je premještaj učinjen sukladno rješenju Županijskog suda u Zagrebu, odgovoreno je da je premještaj izvršen temeljem „odluke“ Ministarstva, a da će sudsko rješenje uslijediti naknadno. Istoga dana u 13.34 h, odvjetnica podnosioca je zaprimila poziv suca Županijskog suda u Zagrebu

kojim je obaviještena o premještanju podnositelja. Tom prilikom je također potvrđeno da će rješenje o smještanju biti doneseno naknadno.

ARGUMENTACIJA USTAVNE TUŽBE

Povreda članka 22. Ustava zajedno s člankom 5. Konvencije i člankom 13. Konvencije

Članak 22. Ustava

Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.

Nikom se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud.

Članak 5. Konvencije

Pravo na slobodu i sigurnost

1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

Iz članka 22. Ustava, kao i iz članka 5.1. Konvencije jasno proizlazi da se nikome ne može oduzeti sloboda, osim u slučajevima i u skladu s postupkom koji su propisani zakonom pri čemu se postupanje „u skladu sa zakonom“ i „u postupku propisanom zakonom“ prije svega odnosi na domaće pravo te podrazumijeva dužnost domaćih tijela da postupaju u skladu s domaćim propisima, u pravičnom postupku, lišenom bilo kakve samovolje.

Da li je podnositelj duševno oboljela osoba

Prema praksi Europskog suda za ljudska prava¹, da bi netko mogao biti proglašen duševno oboljelom osobom potrebno je zadovoljiti minimalne kriterije. Tako u predmetu Varbanov protiv Bugarske Europski sud postavlja tri minimalna uvjeta za lišenje slobode zbog duševne bolesti:

1. mora se pouzdano dokazati „objektivnim medicinskim vještačenjem“ da je riječ o duševno oboljeloj osobi
2. duševni poremećaj osobe mora biti takvog stupnja težine da doista nalaže prisilno zatvaranje

¹ Predmeti Europskog suda Winterwerp protiv Nizozemske (1979), Varbanov protiv Bugarske (2000), Tupa protiv Češke (2002) i dr.

3. valjanost daljnjeg pritvaranja ovisi o trajanju utvrđenog duševnog poremećaja (drugim riječima, produljenje pritvaranja osobe ovisi o intenzitetu poremećaja, što zahtijeva daljnje psihijatrijske dokaze temeljene na objektivnom medicinskom vještačenju)²

Podnositelj smatra da u konkretnom slučaju nisu zadovoljeni navedeni kriteriji. U prvom redu, smatra da nije pouzdano dokazano da je on duševno oboljela osoba.

Naime, iako je tijekom istražnog postupka državno odvjetništvo provelo psihijatrijsko vještačenje, sam način provođenja vještačenja, kao i njegovi rezultati ozbiljno govore protiv njegove objektivnosti i stručnosti. Radi izbjegavanja ponavljanja podnositelj se poziva na argumente koji su izneseni pod povredama članka 29. Ustava, odnosno članka 6. Konvencije, međutim sažeto iznosi da je u fazi istrage koju je vodilo državno odvjetništvo u Zagrebu, provedeno psihijatrijsko psihologijsko vještačenje po dr. Anici Biško temeljem kojeg je podnositelju utvrđena dijagnoza paranoidne shizofrenije sa aktualno psihotičnim nivoom funkcioniranja, nebrojivost *tempore criminis*, te vjerojatnost počinjenja sličnog ili težeg kaznenog djela, slijedom čega je predloženo prisilno psihijatrijsko liječenje prema odredbama članka 44. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Podnositelj je na zaprimljeno vještačenje iznio brojne i dosljedne prigovore tijekom prvostupanjskog postupka, te u žalbi protiv prvostupanjske presude.

Prije svega, podnositelj je isticao da ne boluje, niti je ikada bolovao od akutnih ili kroničnih psihijatrijskih bolesti. U prilog tome dostavio je sudu potvrdu liječnika opće prakse.

Na sjednici optužnog vijeća održanoj dana 30. rujna 2013., branitelj podnositelja zatražio je da sud izdvoji kao nezakonit dokaz nalaz vještaka psihijatra Anice Biško, budući je ista zaposlena u Bolnici za osobe lišene slobode gdje se podnositelj u relevantno vrijeme liječio i primao terapiju, a člankom 31. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama izriječno je propisano da liječnik koji je zaposlen u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj se nalazi prisilno zadržana osoba, ne može istovremeno i vještačiti prisilno zadržanu osobu ukazujući time da se liječnica Anica Biško nalazi u sukobu interesa, čime je dovedena u pitanje objektivnost vještačenja.

Na ročištu održanom 12. studenog 2013., vještakinja Anica Biško potvrđuje da je dijagnozu postavila temeljem dva razgovora s podnositeljem, u sveukupnom trajanju od oko pet sati, dok je notorna činjenica da se dijagnoza shizofrenije ne može postaviti bez dugotrajnog promatranja pacijenta u trajanju od najmanje šest mjeseci. Također je općepoznato da je jedno od osnovnih obilježja shizofrenije postojanje halucinacija, što kod podnositelja nije utvrđeno. Također, više karakterističnih simptoma treba biti prisutno veliki dio vremena kroz razdoblje od najmanje šest mjeseci (halucinacije, nesuvisli govor, neorganizirano i neprimjereno ponašanje, odbijanje govora, nedostatak motivacije, društvena i radna disfunkcija i dr.), što kod podnositelja nije utvrđeno.

² Jasna Omejec: Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi ESLJP, Zagreb 2013.

Iz navedenog proizlazi da vještačenju podnositelja nedostaje prije svega pouzdanost dijagnoze, te prijeko potrebna objektivnost koja je ugrožena već samom činjenicom da je isti liječnik podnositelja vještačio, a kasnije nakon upućivanja u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, bio izravno involviran u njegovo „liječenje“ i „potvrđivanje“ prvotno postavljene dijagnoze. Iz dokumentacije koja se dostavlja uz ustavnu tužbu vidljivo je da je dr. Biško za vrijeme boravka podnositelja u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu u periodu od pet mjeseci bila uključena u liječenje podnositelja (temperaturne liste, laboratorijski nalazi). Iako nije sudjelovala izravno u individualnim razgovorima s podnositeljem, s obzirom na njezinu poziciju voditeljice odjela psihijatrije, jasno je da su je njezini kolege liječnici redovito obavještavali o obavljenim razgovorima s podnositeljem i postupali u prilog potvrđivanja dijagnoze koju je postavila .

Podnositelj također naglašava da se kroz cijelo vještvo koje je provela dr. Anica Biško provlače njegove političke ideje i stavovi. Podnositelj otvoreno pred vještakinjom iznosi svoje političke stavove, navodi da je RH registrirana kao korporacija na trgovačkom sudu u Londonu, govori o uvođenju smrtne kazne za veleizdajnike što i nisu nesvakidašnje ideje i stajališta, međutim da i jesu, podnositelj ne može biti smatran duševno oboljelim samo zato što se njegovi stavovi razlikuju od stavova drugih ljudi, ili osobe koja je provela njegovo psihijatrijsko ispitivanje.

Što se tiče drugog kriterija prema kojem duševni poremećaj treba biti takve težine da uistinu zahtijeva psihijatrijsko liječenje, podnositelj se osvrće na izjavu vještaka dr. Marinića, koji je pozvan na glavnu raspravu dana 17. listopada 2013. godine, samo na okolnost ocjene raspravne sposobnosti podnositelja, međutim upitan od strane obrane okrivljenika o tome da li podnositelja ocjenjuje opasnim za okolinu (što je prema domaćim propisima osnovni kriterij za prisilno liječenje), ocjenjuje da tijekom razgovora s podnositeljem nije stekao dojam da je opasan za okolinu, te da je procjena njegove opasnosti za okolinu upravo na nivou kao i za svakog drugog pojedinca.

Nadalje, tijekom postupka, iako mu se pripisuje psihotičnost, podnositelj je uredno pratio tijek raspravljanja pred Općinskom kaznenim sudom u Zagrebu i svaki puta je od strane vještaka ocijenjen raspravno sposobnim.

Iz navedenog ne bi proizlazilo da je bez ikakve dvojbe dokazano da je podnositelj opasan za okolinu. U najmanju ruku njegova „opasnost“ je iskazom vještaka Marinića dovedena u sumnju, koju je sud trebao otkloniti provođenjem nadvještačenja. Budući da navedeno nije učinjeno, podnositelj se usuđuje postupanje suda u konkretnom slučaju ocijeniti samovoljnim.

Konačno, nakon donošenja prvostupanjske odluke 12. studenog 2013. godine, ni na koji način nije utvrđeno da li simptomi bolesti kod podnositelja perzistiraju. U svom dopisu Upućenom zatvorskoj bolnici u Zagrebu od 23. siječnja 2014. odvjetnica podnositelja je izričito upitala da li podnositelj i nadalje funkcionira na psihotičnom nivou, na što nije zaprimljen odgovor. Koliko je podnositelju poznato, u međuvremenu nakon izrade nalaza i mišljenja dr. Anice Biško, unatoč prijedlozima nije napravljena ponovna evaluacija

psihičkog stanja podnositelja, slijedom čega je i zakonitost daljnjeg lišenja slobode podnositelja upitna.

Kvaliteta domaćih propisa

Podnositelj ne može ne osvrnuti se i na aktualni pravni okvir kojim se štite prava osoba s duševnim smetnjama u okviru kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske³, otvarajući pitanje da li su spomenuti propisi u skladu s zahtjevima vladavine prava i zahtjevima koje pred države ugovornice postavlja Europska konvencija o ljudskim pravima.⁴

Podnositelj ističe da se u ovom slučaju radi o kombinaciji dvaju propisa, Zakona o kaznenom postupku (čl. 549. do čl.555. ZKP-a) i Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, pri čemu osnovni problem nalazi u nejasnoći i nepredvidivosti Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama u pogledu mogućnosti preispitivanja opravdanosti lišenja slobode.

Podnositelj smatra da bi u skladu s člankom 5.4. Europske Konvencije o ljudskim pravima u svakom trenutku morao imati mogućnost preispitati daljnju opravdanost psihijatrijskog liječenja i u skladu s navedenim pristupiti nadležnom sudu.

U konkretnom slučaju podnositelj je odlukom suda lišen slobode na period od šest mjeseci pri čemu inicijativa za preispitivanje opravdanosti njegovog liječenja prema zakonskim odredbama ne može doći od njega samoga, već dolazi isključivo od strane predstojnika odjela u ustanovi u kojoj se provodi liječenje (članak 47. i 48. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama). Ovakva inicijativa može se pokrenuti najkasnije

³ Zahtjev zakonitosti predviđen člankom 5 Konvencije (“ zakonito pritvaranje ” naloženo “ u skladu s postupkom koji je predviđen zakonom“) neće biti zadovoljen samim time što su nadležna tijela postupala u skladu s relevantnim domaćim zakonodavstvom; domaće pravo, samo po sebi mora biti usklađeno s Konvencijom, uključujući opća načela koja su u njoj sadržana, osobito načelo vladavine prava koje je izrijeком spomenuto u Preambuli Konvencije. Značenje koje podcrtava izraz “u skladu s postupkom propisanim zakonom” zahtjeva da u domaćem pravu postoji adekvatna pravna zaštita i “pošteno postupanje” (*Winterwerp*).

⁴ O vladavini prava Ustavni sud Republike Hrvatske detaljno je iznio svoje stavove u odluci U-I/659/1994. Relevantni dijelovi te odluke glase:

«Premda pretpostavlja punu ustavnost i zakonitost u smislu članka 5. Ustava, vladavina prava je više od samog zahtjeva za postupanjem u skladu sa zakonom: ona uključuje i zahtjeve koji se tiču sadržaja zakona. Stoga vladavina prava sama po sebi ne može biti pravo u istom smislu u kojem su to zakoni koje donosi zakonodavac. Vladavina prava nije samo vladavina zakona, već vladavina po pravu koja – uz zahtjev za ustavnošću i zakonitošću, kao najvažnijim načelom svakog uređenog pravnog poretka – sadrži i dopunske zahtjeve koji se tiču samih zakona i njihova sadržaja.

U tom smislu Sud osobito ističe da u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opći i jednaki za sve, a zakonske posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primijeniti. Sud također napominje da zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju u kojem se zakon na njih neposredno primjenjuje.

petnaest dana prije isteka trajanja prisilnog smještaja, podnošenjem obrazloženog prijedloga za otpust nadležnom sudu. Nebrojiva osoba, prema članku 48. stavak 2., takvu mogućnost ima tek nakon što joj je prisilni smještaj produljen.

Podnositelj ustavne tužbe stoga stavlja prigovor sukladnosti odredaba prema kojima je utvrđen nebrojivim s Europskom konvencijom o ljudskim pravima, budući da mu je u trenutku podnošenja ustavne tužbe, unatoč činjenici da je lišen slobode više od šest mjeseci (od čega je na liječenju proveo više od pet mjeseci), u ovom trenutku uskraćena mogućnost preispitivanja odluke o prisilnom liječenju, te će mu biti uskraćena i kroz naredni period od najmanje šest mjeseci.

Konačno, iako članak 551. stavak 3. ZKP-a predviđa da se istražni zatvor protiv okrivljenika može zamijeniti mjerom opreza liječenja na slobodi ako sud, nakon provedenog vještačenja, utvrdi da je za otklanjanje okrivljenikove opasnosti dostatno njegovo liječenje na slobodi, takvi mehanizmi preispitivanja prisilnog smještaja, ne postoje jednom kada je prvostupanjski sud donio odluku o prisilnom smještaju u trajanju od šest mjeseci u smislu članka 554. stavka 1. ZKP-a.⁵

Pravo na preispitivanje odluka domaćih tijela

U odnosu na svoje pravo za pokretanje inicijativa za preispitivanje odluka domaćih tijela podnositelj se poziva na predmete Raudevs protiv Latvije (Application no. [24086/03](#)) i X protiv Finske.

U predmetu X. protiv Finske, Sud je utvrdio da se periodično ispitivanje prisilnog smještaja u duševnim bolnicama u Finskoj provodi svakih šest mjeseci. Ne ulazeći u to, može li se period od šest mjeseci smatrati razumnim ili ne, Sud je uočio da je prema članku 17(2) Zakona o duševnom zdravlju, inicijativa za periodično preispitivanje prisilnog smještaja bila isključivo u nadležnosti domaćih tijela. Čini se da pacijent koji se nalazio u duševnoj bolnici nije imao mogućnost pokretanja postupka u kojem bi se ispitalo postojanje daljnje opravdanosti smještaja. Sud je i u ranijim odlukama utvrdio da sustav periodičnog ispitivanja u kojem je inicijativa isključivo na nadležnim tijelima nije sam po sebi dostatan da bi bio u skladu sa zahtjevima Konvencije (see, *mutatis mutandis*, *Rakevich v. Russia*, no. [58973/00](#), §§ 43-44, 28 October 2003, and *Gorshkov v. Ukraine*, no. [67531/01](#), § 44, 8 November 2005).

U slučaju X. protiv Finske situacija je bila dodatno otežana time što je odluka o prisilnoj hospitalizaciji podrazumijevala automatsko ovlaštenje za provođenje liječničkog tretmana, čak i protivno volji pacijenta. U svjetlu navedenog, sud je utvrdio da su podnositeljici povrijeđena prava iz članka 5.1.e u smislu njezinog prisilnog boravka u

⁵ 151. Lišenje slobode je tako ozbiljna mjera da će biti opravdana samo onda gdje druge, manje ozbiljne mjere nisu utvrđene dostatnim kako bi se zaštitili pojedinačni i javni interesi koji zahtijevaju takav stupanj zaštite ... (*Witold Litwa v. Poland*, no. [26629/95](#), § 78, ECHR 2000-III; *Varbanov v. Bulgaria*, no. [31365/96](#), § 46, ECHR 2000-X;).

ustanovi, nakon inicijalnog šestomjesečnog perioda. Uspoređujući svoj slučaj s opisanim slučajem podnositelj ističe da je lišen slobode posljednjih šest mjeseci. Međutim, od 30. kolovoza 2013. g. pa nadalje, njegovo lišenje slobode temelji se isključivo na postavljenoj dijagnozi i navodno psihotičnom nivou funkcioniranja, te nalazu i mišljenju vještaka psihijatra iz kojeg proizlazi da podnositelj osjeća animozitet prema osobama koje obnašaju najviše državne dužnosti u RH, zbog čega kontinuirano prima terapiju.

Nakon 19. kolovoza 2013., kada je dovršeno vještačenje, stanje podnositelja nije evaluirano, a sukladno postojećim zakonskim odredbama postoji bojazan da to neće niti biti kroz period od daljnjih nekoliko mjeseci za koje vrijeme će podnositelj i nadalje kontinuirano primati terapiju lijekovima. Imajući u vidu navedeno, podnositelj smatra da su mu povrijeđena prava iz članka 22. Ustava te članka 5.1.e. i 5.4. Konvencije.

Zaključno u odnosu na povrede članka 5. Konvencije:

Nisu ostvareni kriteriji prema kojima bi podnositelj mogao biti proglašen duševno bolesnom osobom

Pravni okvir temeljem kojeg je podnositelj lišen slobode nije u skladu s EKLJP

Odluka o prisilnom smještaju nije donesena u „dobroj vjeri i arbitrarna je“

Podnositelj u trenutku podnošenja ustavne tužbe unutar sustava nema mogućnost preispitivanja odluke o prisilnom smještaju

Povreda članka 29. Ustava, zajedno s člankom 6. 1. , 6.3.c. i 6.3.d. Europske konvencije

Članak 29. st. 1.

"Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama..."

Članak 6.1.

Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ispita njegov slučaj

Članak 6.3. c. i d.

Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

c) da se brani...

d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisutnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;

Povreda članka 29. Ustava odnosno članka 6.1. i 6.3. Europske Konvencije, očituje se kroz povredu načela jednakosti oružja odnosno nemogućnost da se ispita drugi vještak psihijatrijske struke te da se osigura prisutnost i ispitivanje drugog vještaka psihijatrijske struke pod istim uvjetima pod kojima je to omogućeno optužbi.

Vještakinja Anica Biško angažirana je isključivim odabirom općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu, bez mogućnosti podnositelja da se očituje o odabiru vještaka. Prilikom provođenja vještačenja, podnositelju nije predočeno da se radi, između ostalog o dijagnostičkom postupku koji može odbiti jer isti može utjecati na njegova prava u daljnjem tijeku postupka, te da razgovor s vještakom može ići na štetu njegove obrane u daljnjem tijeku postupka.⁶

Do povreda prava jednakosti oružja došlo je na način da podnositelju, unatoč brojnim prigovorima i argumentima koji su izneseni u postupku nije osigurano pravo na provođenje nadvještačenja, u svrhu potvrđivanja odnosno otklanjanja dijagnoze koja mu je postavljena od strane dr. Anice Biško, sudske vještakinje psihijatrijske struke i ujedno voditeljice odjela psihijatrije Zatvorske bolnice u Zagrebu.

Pravo na provođenje tzv. nadvještačenja, i saslušanja drugog vještaka u postupku na iste okolnosti o kojima je vještačio vještak optužbe, samo po sebi ne mora uvijek biti sastavna odrednica poštenog suđenja, međutim u situacijama kada stranka u postupku argumentima i brojnim okolnostima koji ukazuju na neobjektivnost vještačenja, te kada postoje i ostale okolnosti koje u pitanje dovode stručnost vještačenja, sudovi bi bez iznimke trebali prihvatiti prijedlog stranke za provođenje nadvještačenja, odnosno pribavljanja tzv. drugog mišljenja. Ovo osobito u situacijama kada se osobi u postupku postavlja teška psihijatrijska dijagnoza, a očigledno je da nisu zadovoljeni svi uvjeti za prisilnu hospitalizaciju prema kriterijima Europskog suda za ljudska prava

Tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom provedeno je psihijatrijsko psihologijsko vještačenje temeljem kojeg je podnositelju utvrđena dijagnoza paraniodne shizofrenije sa aktualno psihotičnim nivoom funkcioniranja, neubrojivost *tempore criminis*, te vjerojatnost počinjenja sličnog ili težeg kaznenog djela, slijedom čega je predloženo prisilno psihijatrijsko liječenje prema odredbama članka 44. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Podnositelj je na zaprimljeno vještačenje iznio brojne i dosljedne prigovore tijekom prvostupanjskog postupka, te u žalbi protiv prvostupanjske presude.

⁶ Radi se o pravu okrivljenika na to da sam sebe ne inkriminira (freedom against self-incrimination). Nepoštivanje tog prava se u praksi Europskog suda za ljudska prava, razmatra pod člankom 6.3.c. Europske Konvencije, npr. predmet **YURIY VOLKOV v. UKRAINE** (*Application no. 45872/06*)

Prije svega, podnositelj je isticao da ne boluje, niti je ikada bolovao od akutnih ili kroničnih psihijatrijskih bolesti. U prilog tome dostavio je sudu potvrdu liječnika opće prakse. Do dana uhićenja podnositelj je uredno funkcionirao te je bio zaposlen u trgovačkom društvu Longus d.o.o.

Nadalje, tijekom postupka, iako mu se pripisuje psihotičnost, podnositelj je uredno pratio tijek raspravljanja pred Općinskom kaznenim sudom u Zagrebu i svaki puta je od strane vještaka ocijenjen raspravno sposobnim.

Na ročištu održanom 17. listopada 2013.g., podnositelj ističe da se više od mjesec dana nalazi u Zatvorskoj bolnici, da pije lijek Zyprexa iako smatra da ga ne treba piti jer se osjeća potpuno zdravim, posebno što se tiče psihičkog zdravlja. Na istom ročištu dr. Željko Marinić ocjenjuje podnositelja raspravno sposobnim, te ocjenjuje da tijekom razgovora s podnositeljem nije stekao dojam da je opasan za okolinu, te da je procjena njegove opasnosti za okolinu upravo na nivou kao i za svakog drugog pojedinca.

Na sjednici optužnog vijeća održanoj dana 30. rujna 2013., branitelj podnositelja zatražio je da sud izdvoji kao nezakonit dokaz nalaz vještaka psihijatra Anice Biško, budući je ista zaposlena u Bolnici za osobe lišene slobode gdje se podnositelj liječi i prima terapiju, a člankom 31. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama izrijekom je propisano da liječnik koji je zaposlen u ustanovi u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj se nalazi prisilno zadržana osoba, ukazujući time da se liječnica Anica Biško nalazi u sukobu interesa.

Na ročištu održanom 12. studenog 2013., vještakinja Anica Biško potvrđuje da je dijagnozu postavila temeljem dva razgovora s podnositeljem, u sveukupnom trajanju od oko pet sati. Nadalje sumanutim kod podnositelja, liječnica nalazi u tome što podnositelj kritizira sadašnju političku vlast ocjenjujući politiku samovoljnom, uzurpatorskom i tiranskom, iz čega proizlazi da se vještakinja ne slaže s političkim uvjerenjima, idejama i stavovima podnositelja. Izričito upitana, vještakinja je naglasila da kod podnositelja nije primijetila halucinacije, koje su tipičan simptom shizofrenije.

Branitelj podnositelja je izričito prigovorio nalazu i mišljenju vještakinje ističući da je vještvo nepravično nekvalitetno i nestručno, budući da neprestano interpretira ideju proganjanja, a da pri tome ne pojašnjava koji su drugi pokazatelji bolesti paranoidne shizofrenije prisutni kod podnositelja. Svoje prigovore branitelj podnositelja dosljedno je iznio i u žalbu protiv prvostupanjske presude.

U žalbi se navodi: „Sukladno međunarodnim medicinskim standardima, da bi se uopće mogla dijagnosticirati bilo koja teška psihička bolest mora postojati određeni vremenski period promatranja nakon kojeg bi se sa nedvojbenom sigurnošću mogao donijeti zaključak o eventualnom postojanju psihičke bolesti. U konkretnom slučaju, vremenski period promatranja u trajanju od 6 mjeseci je rok kojeg medicinska struka smatra potrebnim da bi se mogla dijagnosticirati ovakva bolest.

...prema propisanim i priznatim medicinskim standardima, kriteriji za postavljanje dijagnoze paranoidne shizofrenije su: 1. sumanutosti, 2. halucinacije, 3. smeteni govor,

4. jako smeteno ili katatono ponašanje, 5. negativni simptomi, tj. osjećajna zaravnjenost (socijalne smetnje). Dakle, da bi se prema medicinskim kriterijima kod optuženika mogla dijagnosticirati bolest paranoidne shizofrenije mora se utvrditi prisutnost najmanje dva ili više simptoma. Međutim, tijekom provedenog vještačenja, a to isto proizlazi iz nalaza i mišljenje vještakinje, jasno se zaključuje da je kod optuženika (po mišljenju obrane potpuno pogrešno) ustanovljen samo jedan od navedenih simptoma, pa sukladno tome, vještakinja i nije mogla dijagnosticirati bolest paranoidne shizofrenije kod optuženika.

Primjerice, fragmenti nalaza na str. 4 vještva gdje optuženik odbija potpisati primitak pouke o pravima jer je RH registrirana kao korporacija na trgovačkom sudu u Londonu nije sumanuta ideja optuženika već činjenica koja se može provjeriti putem interneta. Pitanje smrtne kazne za veleizdajnike također imaju propisane mnoge demokratske države u svijetu i taj stav optuženika o pitanju kazne za veleizdajnike je posve legitimna stvar. Zaključke iz str. 9 vještva u kojima se navodi niz činjenica koje vještakinja smatra sumanutima su u stvari podaci koje je optuženi pročitao u literaturi koja mu je bila dostupna i ne radi se ni o kakvim sumanutim idejama optuženika.”

Dijagnoza koja je postavljena podnositelju postavljena je samo temeljem dva razgovora obavljena u Zatvoru u Zagrebu, dok je notorna činjenica da se dijagnoza shizofrenije ne može postaviti bez dugotrajnog promatranja pacijenta u trajanju od najmanje šest mjeseci. Također je općepoznato da je jedno od osnovnih obilježja shizofrenije postojanje halucinacija, što kod podnositelja nije utvrđeno. Više karakterističnih simptoma treba biti prisutno veliki dio vremena kroz razdoblje od najmanje šest mjeseci (halucinacije, nesuvisli govor, neorganizirano i neprimjereno ponašanje, odbijanje govora, nedostatak motivacije, društvena i radna disfunkcija i dr.), što kod podnositelja nije utvrđeno.

Nadalje, daljnje postupanje u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu prema podnositelju, obavljanje neuobičajeno brojnih razgovora s psihijatrima u navedenom razdoblju, sve pod kontrolom dr. Anice Biško koja je ujedno voditeljica odjela psihijatrije u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu u periodu od točno pet mjeseci ide u prilog potvrđivanja prvotne dijagnoze koju je postavila dr. Biško, međutim ne i u prilog stručnosti, neovisnosti i nepristranosti obavljenog vještačenja.

Zaključno, u odnosu na povrede članka 6. Konvencije

Podnositelju tijekom postupka unatoč argumentiranim prigovorima i jasnom razmimoilaženju vještaka u pogledu ocjene njegove opasnosti za okolinu, nije omogućeno nadvještačenje čime je došlo do povrede prava na pošteno suđenje – povreda prava jednakosti oružja te povreda iz članka 6.3.d. Konvencije

Prilikom provođenja vještačenja, podnositelju nije predloženo da se radi, između ostalog o dijagnostičkom postupku koji može odbiti jer isti može utjecati na njegova prava u daljnjem tijeku postupka, te da razgovor s vještakom može ići na štetu njegove obrane u daljnjem tijeku postupka (pravo podnositelja na to da sam sebe ne inkriminira) što je dovelo do povrede iz članka 6.3.c. Konvencije

Povreda članka 35. i 58. Ustava zajedno s člankom 8. i člankom 13. Konvencije

Prisilno liječenje i uskraćivanje prava na odlučivanje tijekom liječenja

Kao i u argumentaciji iznesenoj pod člankom 29. Ustava, podnositelj ističe da je sve do postavljanja dijagnoze u postupku istrage pred Općinskim državnim odvjetništvom u Zagrebu, bio potpuno zdrav te nije uzimao nikakve lijekove. Iako se u dokumentaciji koju vodi Zatvorska bolnica u Zagrebu, ne spominje fizički otpor podnositelja prema primanju lijekova, podnositelj ističe da je u više navrata verbalizirao svoj otpor prema ordiniranoj terapiji, što je i zabilježeno na više mjesta u medicinskoj dokumentaciji koja se dostavlja Ustavnom sudu.

Prilikom jednog dolaska u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, podnositelj je ispričao svojoj odvjetnici da se ne može fizički suprotstaviti ordiniranoj terapiji, budući da je mora uzimati pod nadzorom medicinskog osoblja, koje je prisutno kroz cijelo vrijeme uzimanja terapije, a ordinirana terapija se sastoji od tableta (prvotno Zyprexa u količini od 5mg, kasnije Zalasta u količini od 20mg) koje se podnositelju daju u obliku tableta topivih u ustima. (vidljivo iz temperaturnih listi koje se dostavljaju uz ustavnu tužbu)

Po zahtjevu odvjetnice podnositelja zahtjeva pribavljen je cjelokupni zdravstveni karton podnositelja za vrijeme boravka u zatvorskoj bolnici u Zagrebu, iz kojeg proizlazi da je podnositelj liječnicima s kojima su obavljani razgovori u više navrata postavljao pitanja o smislu uzimanja lijekova, tražio objašnjenja o postavljenoj dijagnozi te se protivio uzimanju terapije, međutim na navedene zahtjeve nije dobivao odgovore, niti je iz dokumentacije vidljivo da je podnositelju a bilo koji način razmatrana promjena ili ukidanje terapije, upravo suprotno čini se da je količina ordinirane terapije izražena u miligramima, povećana za čak četiri puta.

Na ročištu održanom 17. listopada 2013.g.podnositelj ističe da se više od mjesec dana nalazi u Zatvorskoj bolnici, da pije lijek Zyprexa iako smatra da ga ne treba piti jer se osjeća potpuno zdravim, posebno što se tiče psihičkog zdravlja. Također nastoji ukazati da se radi o lijeku koji je potencijalno štetan te kao takav povučen iz primjene u nekom zemljama Međutim sud nije poduzeo niti jednu radnju smislu ispitivanja opravdanosti terapije.

Podnositelj smatra da postojeća dokumentacija predstavlja dovoljan dokaz da se od vremena kada mu je postavljena dijagnoza pa nadalje protivio uzimanju lijekova. Pri tome nije odlučno što u tom smislu nije upućivao formalne zahtjeve upravitelju Zatvorske bolnice, jer je kontinuirano verbalno izražavao svoje nezadovoljstvo uzimanjem terapije što je utvrđeno i u medicinskoj dokumentaciji i u zapisniku s ročišta. U jednoj temperaturnih lista koje se dostavljaju uz ustavnu tužbu, također je vidljivo da je podnositelj jednom prilikom pokušao sakriti tabletu koju mu je uručilo medicinsko osoblje. Unatoč, tome, osoblje Zatvorske bolnice, niti u jednom trenutku nije razmotrilo

moćnost ukidanja terapije podnositelju, nego baš suprotno, prvotna terapijska doza, zamijenjena je četiri puta većom dozom.

Podnositelj zaključno ističe da su mu prisilnim liječenjem za vrijeme boravka u Zatvoru u Zagrebu, te Zatvorskoj bolnici u Zagrebu povrijeđena prava na privatni život iz članka 8. Konvencije i pravo na zdravstvenu zaštitu u smislu članka 58. Ustava te da unutar pravnog sustava RH nije imao na raspolaganju efikasno pravno sredstvo u svrhu ostvarivanja svojih prava, u smislu članka 13. Konvencije.

Pravo na drugo mišljenje i objektivno liječenje

Nadalje, na pisani upit odvjetnice od 14. siječnja 2014., na koji način bi podnositelj u okviru Zatvorske bolnice u Zagrebu mogao ostvariti svoje pravo na drugo mišljenje nije zaprimljen konkretan odgovor. Uz dopis 730-11/13-01/386, Urbroj: 571-01-14-3 od 3. veljače 2014.g. zaprimljena je preslika medicinske dokumentacije za podnositelja, međutim ne i odgovor o tome na koji način podnositelj može ostvariti svoje pravo na drugo mišljenje.

Dana 29. siječnja 2014. godine, Povjerenstvo za zaštitu pacijenata Grada Zagreba uputilo je Zatvorskoj bolnici u Zagrebu dopis kojim se između ostalog moli da se podnositelju kao pacijentu omogući ostvarivanje prava na drugo mišljenje.

U odgovoru Zatvorske bolnice klasa 730-11/13-01/386, Urbroj: 573-04-14-6 od 3. veljače 2014.g. navodi se da podnositelj nikada nije zatražio drugo stručno mišljenje sukladno čl. 16. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora (NN 8/10) ili članka 107. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

Podnositelj smatra da mu je u konkretnom slučaju, osim prava na sudjelovanje u liječenju, povrijeđeno i pravo na objektivni pristup liječenju. Naime, nemoguće je zanemariti činjenicu da je liječnica koja je kao vještak podnositelju postavila dijagnozu u postupku koji je vodilo državno odvjetništvo, kasnije sudjelovala u liječenju podnositelja u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu. Iako to u svojem dopisu upućenom odvjetnici podnositelja, to negira, iz medicinske dokumentacije koje je priložena, vidljivo je da je tijekom boravka u zatvorskoj bolnici, nadzor nad provođenjem liječenja podnositelja provodila upravo dr. Anica Biško kao voditeljica Odjela psihijatrije u Zatvorskoj bolnici. Naime, uvidom u nalaze laboratorijskih pretraga vidljivo je da je liječnik koji je ordinirao te pretrage upravo dr. Anica Biško. Ime navedene liječnice također se nalazi na svakoj temperaturnoj listi od 30. kolovoza 2013. kada je podnositelj primljen u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, pa do 20. siječnja 2014. U okolnostima gdje se isti liječnik nalazi u dvije suprotstavljene funkcije (služenje pravosudnom aparatu vs. liječenje pacijenta) se ne može reći da je podnositelj imao pravo na objektivnu liječničku pomoć kakva mu je zajamčena pozitivnim propisima RH, te je u tom smislu došlo do povrede čl. 35. i 58. Ustava te čl. 8. Konvencije zajedno s člankom 13. Konvencije budući da u svrhu ostvarenja svojih prava podnositelj unutar sustava nije imao djelotvorno pravno sredstvo

Podnositelj smatra da ovaj prigovor ne može otkloniti ni okolnost da su u njegovom liječenju sudjelovali i drugi liječnici psihijatri s odjela psihijatrije Zatvorske bolnice u Zagrebu, budući da je dr. Biško voditeljica tog odjela, te su ostali liječnici u liječenju podnositelja po prirodi stvari postupali sukladno njezinim uputama.

U odnosu na drugo mišljenje, točno je da podnositelj nije pisanim putem tražio drugo mišljenje sve do 14. siječnja 2014. godine, međutim i nakon tog datuma, podnositelj je daljnja tri tjedna proveo u Zatvorskoj bolnici, međutim osoblje bolnice nije poduzelo niti jedan korak u smislu obavještanja podnositelja o praktičnom ostvarenju njegovog prava na drugo mišljenje u zatvorsko-bolničkim uvjetima, već je obavijestilo podnositelja da nije zatražio svoje pravo sukladno čl. 16. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora (NN 8/10) ili članka 107. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Međutim, nije točno da podnositelj nije zatražio drugo mišljenje. On je prema članku 6. Pravilnika to mogao zatražiti i usmeno, što je kontinuirano i činio i što je na više mjesta zabilježeno u njegovoj medicinskoj dokumentaciji, međutim ništa nije poduzeto u svrhu ostvarenja tog njegovog prava, što ide u prilog tezi da u zatvorsko-bolničkim uvjetima u kojima se nalazio na raspolaganju nije imao učinkovito pravno sredstvo za ostvarivanje prava na drugo mišljenje, odnosno zdravstvene zaštite na nivou koji je zajamčen člankom 58. Ustava.

Zaključno u odnosu na povrede članka 8. i 13 Konvencije te čl. 35 i 58. Ustava

Podnositelju je uskraćeno pravo na drugo liječničko mišljenje

Podnositelju je ordinirana medikamentozna terapija protivno njegovoj volji

Podnositelj nije imao na raspolaganju učinkovito pravno sredstvo u svrhu ostvarivanja prethodno navedenih prava

IV/ Slijedom svega navedenog u ustavnoj tužbi:

Podnositelj predlaže da Ustavni sud u Zagrebu pribavi spis Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, poslovni broj KO-1734/13, kao i spis Županijskog suda u Zagrebu u postupku prisilnog smještaja, poslovni broj R1-14/14.

Podnositelj ustavne tužbe predlaže da Ustavni sud donese **sljedeću odluku:**

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukida se:

- presuda Županijskog suda u Zagrebu Kž-1342/13 od 7. siječnja 2014.

- presuda Općinskog suda u Zagrebu, poslovni broj KO-1734/13 od 12. studenog 2013.

III Podnositelj se odmah ima pustiti na slobodu.

IV. Ova odluka objavit će se u "Narodnim novinama".

Zagreb, 13. veljače 2014.

Podnositelj po:

Prilozi:

presuda Županijskog suda u Zagrebu, poslovni broj: KŽ-1342/13 od 7. siječnja 2014.

presuda Općinskog suda u Zagrebu, poslovni broj KO-1734/13 od 12. studenog 2013.

Rješenje Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj KO-1734 od 12.11. 2013.

Dopis Povjerenstva za zaštitu pacijenata Grada Zagreba Zatvorskoj bolnici od 29. siječnja 2014.

Dopis Zatvorske bolnice u Zagrebu Povjerenstvu za zaštitu prava pacijenata od 3. veljače 2014.

Zapisnik s ročišta održanog 17. listopada 2013.

Članak iz Hrvatskog tjednika od 19. prosinca 2013.

Članak iz Hrvatskog tjednika od 26. prosinca 2013.

Članak iz Hrvatskog tjednika od 2. siječnja 2014.

članak iz tjednika 7DNEVNO od 10. siječnja 2014.

Nalaz i mišljenje dr. Anice Biško

Dijelovi medicinske dokumentacije Zatvorske bolnice u Zagrebu

Zapisnik s glavne rasprave održane 12. studenog 2013.

Žalba protiv prvostupanjske presude

Potvrda liječnika opće prakse